

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 20 juni 2024
Regionale samenwerking
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer A. Boutachkourt
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Notulist:	mevrouw J.M. Kiep-de Jongh
Raadsleden/ fractieassistenten:	
Stadsbelang:	de heer J. Roeland de heer D. van Gammeren
Democraten Gorinchem:	de heer K. van Willigen
PvdA:	de heer A. Hachhouch
VVD:	mevrouw M. Veldheer
ChristenUnie/SGP:	de heer M. de Pagter
Gorcum Actief:	de heer B. Bahlmann
D66:	mevrouw W. Alba-Heijdenrijk
CDA:	mevrouw S. de Lange
SP:	de heer P. van Andel
Portefeuillehouders:	mevrouw R. Melissant-Briene
Ambtelijke ondersteuning:	de heer J. Dieleman

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Regionale samenwerking

In deze I&O wil het college de raad meenemen in verschillende ontwikkelingen rondom de regionale samenwerking van onze gemeente. Rondom dit onderwerp vinden namelijk veel ontwikkelingen plaats, waarover de raad vanavond wordt bijgepraat.

Na een inleidende aftrap door de burgemeester, zal een presentatie worden gegeven over ontwikkelingen rondom regionale samenwerking. Aan het eind van de presentatie zal gevraagd worden hoe de aanwezigen aankijken tegen de regionale samenwerking van onze gemeente.

De voorzitter schetst het doel van de avond. Vanavond staat de regionale samenwerking centraal. Hoe wordt die samenwerking gezien en wat komt daar allemaal bij kijken. De portefeuillehouder leidt het onderwerp in en daarna verzorgt de heer Dieleman een presentatie.

Portefeuillehouder Melissant is blij dat er vanavond over regionale samenwerking gesproken wordt. Op allerlei terreinen wordt samengewerkt en tegelijkertijd zijn er veel ontwikkelingen die maken dat de regionale samenwerking volop in beweging zijn. Aan de orde komt wat is er aan de hand op het terrein van de intergemeentelijke samenwerking en hoe wordt tegen de strategie aangekeken om vervolgens afwegingen te maken. Later op de avond volgt een B&A sessie over de gemeenschappelijke regeling AV. De context daarvan komt in deze sessie aan de orde.

De heer Dieleman verzorgt een presentatie. Regionale samenwerking is volop in ontwikkeling. Samenwerking is noodzakelijk om lokale ambities voor elkaar te krijgen. Ook landelijk is steeds meer aandacht voor het werken in regio's. Als voorbeelden van verplichte regionale samenwerking noemt hij de Veiligheidsregio en Jeugdzorg. Hij wijst op de trend

van opgavegerichte samenwerking in wisselende coalities (BRE-onderzoek Zuid-Holland-zuid). De afgelopen twee decennia is samengewerkt in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden met drie gemeenten. Kleinschalig, maar tegelijkertijd met een gebrek aan synergie. De gemeenten verschillen onderling waardoor de opgaven en belangrijke thema's anders zijn. Door de kleinere schaal wordt soms slagkracht gemist. De samenwerking is onderzocht en daarna zijn enkele aanbevelingen gedaan (slide 4).

Hij verwijst naar de Regio Drechtsteden. De gemeenschappelijke regeling Drechtsteden wordt ontbonden en vervolgens gaat samengewerkt worden onder de vlag van Smart Delta. Gorinchem heeft in de afgelopen jaren al ambtelijk afgestemd met de Drechtsteden. Bestuurders schuiven aan bij bestuurlijke tafels als de onderwerpen ook voor Gorinchem van belang zijn. Een behoefte aan meer opgavegerichte samenwerking in wisselende coalities is gebleken. Samenwerking met Smart Delta biedt mogelijkheden voor de versterking van de strategische positie. Gorinchem wordt beschouwd als een centrumstad met een regiofunctie. In 2019 is onderzoek gedaan naar de regionale positie van Gorinchem naar aanleiding van alle herindelingen rondom Gorinchem. Geadviseerd werd om bestuurlijke ontmoeting te creëren (Hardinxveld, Molenlanden, West Betuwe, Altena) 150.000 inwoners die gebruik maken van de voorzieningen in Gorinchem. Deze samenwerking is beperkt van de grond gekomen. Provinciegrenzen blijken in de praktijk toch een belemmering te zijn.

De heer Van Willigen moet bij functionele samenwerking en ontwikkeling altijd denken aan het behouden van de spoedeisende hulp van het streekziekenhuis en vraagt welke rol de gemeente in dit proces heeft.

De heer Dieleman antwoordt dat de formele rol beperkt is. Gemeenten geven wel aan dat zij Gorinchem steunen in het behouden van het Beatrixziekenhuis omdat het ook hun voorzieningen zijn.

De heer Van Willigen vraagt of het niet tijd wordt dat de gemeente probeert om daar haar rol te vergroten in samenwerking met alle betrokken gemeenten.

Portefeuillehouder Melissant antwoordt dat dit onderwerp interbestuurlijk regelmatig aan de orde komt. Afgesproken is dat wanneer de collega-bestuurders nodig zijn er snel gemobiliseerd kan worden. Binnen een landelijke groep van gemeenten met een streekziekenhuis binnen de gemeentegrenzen wordt samen opgetrokken in de lobby. De gemeenten Winterswijk, Goes en Gorinchem zijn in de lead, voeren frequent overleg en bepalen de strategie om de goede dingen op de juiste momenten te doen. Daar waar vroeger sterk werd aangestuurd op 45 minuten dooft het vuur nu langzamerhand bij het ministerie. De ambtelijke bewegingen van het nieuwe Kabinet worden al zichtbaar. Op dit onderwerp ziet iedereen het belang van de regionale voorziening, één kik en iedereen doet mee.

De heer Dieleman duidt het belang van de regionale samenwerking onder het motto 'als je niet kiest, word je ook niet gekozen'. Samenwerking is noodzakelijk om de gemeentelijke doelstellingen te realiseren. Het college stelt voor om zelfbewust samen te werken. Gorinchem is een veelzijdige centrumstad en heeft de Regio wat te bieden. Er gaat veel tijd verloren bij het nadenken over allerlei structuurdiscussies. Op inhoud wordt gekeken waar nauwere samenwerking mogelijk is en of dit meerwaarde biedt. Er wordt niet voor één dominante samenwerkingsregio gekozen. De samenwerking in de Regio AV werkt goed op een aantal onderwerpen, soms doen ook de gemeenten Hardinxveld, Sliedrecht en Alblasserdam mee. Voor een aantal onderwerpen wordt naar een meer opgavegerichte vorm van samenwerking gegaan. Voorts wordt blijvend ingezet op relaties en het voeren van het gesprek over centrumvoorzieningen.

De heer Van Willigen mist het voortgezet onderwijs. Duizenden leerlingen komen dagelijks naar Gorinchem en daarom is samenwerking om deze voorzieningen in stand te houden wellicht gewenst.

De heer Dieleman bevestigt dat dit genoemd had kunnen worden in de samenwerking AV+ en noteert dit als tip.

Mevrouw De Lange verwijst naar de regiobijeenkomst waar aangaande het gebiedsplatform nadrukkelijk werd gezegd dat er geen geld beschikbaar is en vraagt hoe dit wordt gezien naar aanleiding van de zojuist geduide doelstellingen.

De heer Dieleman antwoordt dat het ging over het vormgeven en personeel inrichten van een regioplatform. Het personeel wordt gefaciliteerd door de drie gemeenten waarbij financiële middelen voor de opgaven georganiseerd moeten worden binnen de budgetten.

Portefeuillehouder Melissant vult aan dat voor de samenwerking in de gemeenschappelijke regeling € 70.000 in de begroting is opgenomen. Voorgesteld wordt om een klein deel van dit budget te gebruiken om de platformfunctie te organiseren. De inhoudelijke kant komt uit de bestaande budgetten.

De heer Dieleman vervolgt dat dit per opgave en per plan verschilt. Binnen de gemeenschappelijke regeling AV waren apparaatskosten om de gemeenschappelijke regeling te organiseren en vervolgens kwam de opgave op een bepaald gebied uit de budgetten van de gemeente. De gemeenten die een plan ontwikkelen moeten de middelen daarvoor organiseren.

Mevrouw Alba is blij dat onderwijs als tip wordt meegenomen en verzoekt om hierbij ook oog te hebben voor het speciaal voortgezet onderwijs wat slecht is vertegenwoordigd in de Regio. In de zorg is het ontschotten nooit gelukt omdat degene met het geld het voor elkaar krijgt. Zij is benieuwd hoe Gorinchem voorkomt dat er niet aan het kortste eind getrokken wordt of dat de belangen niet voor het voetlicht gekregen worden omdat het geld elders terechtkomt. In de samenwerking met andere regio's verschillen de belangen. Dat is ook het geval binnen de zorg terwijl men in eerste instantie wil zorgen voor de inwoners. Dat willen de andere regio's ook. Zij vraagt nogmaals hoe ervoor gezorgd wordt dat het geld niet ergens terechtkomt waar Gorinchem niet zo veel aan heeft. Als voorbeeld noemt zij het zwembad waar de Regio veel gebruik van maakt. Gorinchem maakt onderdeel uit van een waterrijke omgeving, zwemlessen zijn belangrijk maar de omliggende gemeenten willen niet bijdragen aan het zwembad. Zij zou graag zien dat er samen opgetrokken wordt zodat er een goed zwembad gerealiseerd kan worden en de zwemlessen gegarandeerd kunnen worden voor alle kinderen.

Portefeuillehouder Melissant reageert dat een hoogleraar ooit aangaf dat het belangrijk is dat er altijd sprake is van het welbegrepen eigen belang. Dat hoeft niet altijd één op één te zijn, het kan ook een packagedeal zijn. De centrumgemeente krijgt vanuit het Gemeentefonds extra geld voor voorzieningen. Andere gemeenten gebruiken dit gegeven als argument. Dit extra geld is vaak niet toereikend waardoor er geld bij moet voor voorzieningen die ook door anderen worden genoten. Hoe meer er wordt samengewerkt, hoe meer informatie er over en weer komt en hoe meer mensen gaan denken in het collectief. Een goed voorbeeld is Riveer waarin de gemeenten Altena en Hardinxveld opereren vanuit gezamenlijkheid. Het is fijn dat er een zwembad is met een regionale functie, tegelijkertijd zijn in de buurgemeenten ook zwembaden beschikbaar voor zwemlessen. De wethouder verantwoordelijk voor het zwembad is langsgeslagen bij de buurgemeenten. Er worden besprekingen gevoerd, gemeenten geven niet zomaar een bedrag voor het zwembad, maar het wordt wel van belang geacht om mensen met een beperkt budget een pas te geven waardoor zij met korting kunnen zwemmen in Gorinchem waardoor op deze manier wordt betaald voor die inwoners. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het niet altijd gemakkelijk is, want bestuurders moeten aan hun raad uitleggen waarom er bijgedragen moet worden aan.

De heer Dieleman vat samen dat Gorinchem iets te bieden heeft aan samenwerking. Zelfbewust, niet arrogant. Dit gebeurt opgavegericht op de schaal die het best past in wisselende coalities. Hierdoor wordt gekozen voor Smart Delta, een stevigere samenwerking dan in het verleden, aandacht voor de samenwerking in de AV en met gemeenten in de directe omgeving. Structuurdiscussies worden vermeden, de gemeenschappelijke regelingen worden niet ter discussie gesteld.

De heer Van Willigen merkt op dat een gemeenschappelijke regeling ter discussie stellen niet aan het college is maar aan de raad. Op elke bijeenkomst van een gemeenschappelijke regeling wordt discussie gevoerd over wat de gemeenschappelijke regeling doet, wat men levert en wat er gebeurt. Soms komt het functioneren van een gemeenschappelijke regeling zeker ter discussie. De raad kan zich altijd afvragen of de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling nog de moeite waard is of niet.

Portefeuillehouder Melissant verduidelijkt dat het college op geen enkele manier aan de bevoegdheden van de raad wil komen. Dit is zo opgenomen omdat in sessies in de Regio naar voren kwam dat op het moment dat er een voorstel wordt gedaan om de gemeenschappelijke regeling AV op te heffen door sommigen gedacht werd dat ook andere gemeenschappelijke regelingen opgeheven zouden kunnen worden. Om dit expliciet te maken wordt gesteld dat gemeenschappelijke regelingen als het gaat over de bestuurlijke samenwerkingslijn niet ter discussie staan. Zij benadrukt dat de raad over de deelname aan de gemeenschappelijke regelingen gaat en bepaalt of deze wel of niet ter discussie worden gesteld.

De heer Van Willigen verzoekt om het iets anders te formuleren in de presentatie.

De heer Dieleman vervolgt dat wanneer wordt meegedaan aan een samenwerking er ook echt meegedaan wordt. Als er opgavegericht wordt samengewerkt is het risico dat dit freeriding of cherrypicking genoemd zou kunnen worden. Dit moet voorkomen worden en daarom neemt Gorinchem een stukje verantwoordelijkheid voor het geheel.

De voorzitter biedt gelegenheid om vragen te stellen naar aanleiding van de presentatie.

De heer Van Andel is voor samenwerking, voor de lobby en alle zaken die daarmee te maken hebben. Op de bijeenkomst heeft hij opmerkingen gehoord als trekt Gorinchem niet een te grote broek aan. Met de toonzetting wij zijn de centrumgemeente roept hij op ervoor te waken dat dit gaat doorwerken. Indachtig eerdere rapporten van Berenschot moet dit niet weer het geval worden. Gorinchem moet meedoen, laten zien waar zij goed in is, samenwerken, maar niet meteen overal haar stempel op drukken.

Portefeuillehouder Melissant geeft aan dat deze woorden haar uit het hart gegrepen zijn. De eerste overleggen in de Regio na haar aantreden als burgemeester waren pittig. Er waren negatieve gedachten (arrogant, in zichzelf gekeerd, de belangen van de Regio niet in beeld). In het rapport werd gesteld Gorinchem heeft geen vrienden; dat was heftig. Vervolgens is een conferentie georganiseerd waar alle colleges uit de Regio aanwezig waren. Gorinchem heeft haar excuses aangeboden voor alle jaren dat eigenzinnig het eigen plan getrokken werd. Bij het fotomoment werd zij nadrukkelijk verzocht om aan te sluiten en werd gezegd Gorinchem heeft weer vrienden. Wat in decennia is afgebroken gaat niet in een paar jaar tijd weer goed, maar het heeft wel de basis gelegd om gezamenlijk te verkennen hoe de samenwerking verbeterd kan worden. Anderhalf jaar na haar aantreden waren er gemeentelijke herindelingen in de omliggende gemeenten. Gorinchem was ineens de kleinste en dat werd ook gevoeld. Langzamerhand heeft Gorinchem dit achter zich gelaten, het gaat om het faciliteren van inwoners. Het contact tussen burgemeesters verloopt heel plezierig, er gebeurt heus wel eens wat, maar men weet elkaar snel te vinden. Daar past geen arrogant gedrag bij, maar nederigheid. De term zelfbewust is gekozen omdat Gorinchem echt wat te bieden heeft. Samen met de Drechtsteden zijn twee regiodeals binnengehaald. Gorinchem is de tweede grote stad in het gebied en aangegeven

wordt dat Gorinchem van toegevoegde waarde is. Daar mag Gorinchem zich van bewust zijn in een samenwerkende houding.

De heer Van Andel bedankt de portefeuillehouder voor deze woorden omdat hij het lastig vond om dit aan de orde te stellen. Hij is blij dat er verbeteringen zijn en daar moet ook aan verder gewerkt worden in samenwerkingen.

Mevrouw De Lange vraagt of de herijking van de strategie van Smart Delta wordt afgewacht of dat al gekeken wordt welke samenwerkingen mogelijk zijn.

Portefeuillehouder Melissant antwoordt dat zij de afgelopen tijd heeft gemerkt dat er behoefte is om 'de verkering' wat verder uit te bouwen. Het college wil hier met de raad het goede gesprek over voeren. In de afgelopen jaren is de samenwerking met de Drechtsteden steeds meer gegroeid. Samen met hen kan op de inhoud heel veel gehaald worden. Zij noemt als voorbeeld de aanpak op public affairs waar de lobby een onderdeel van is waardoor het logisch is dat Gorinchem de eigen agenda naast de agenda van de Drechtsteden legt en kijkt waar men elkaar kan versterken. Een gezamenlijke lobby agenda. Het college zet deze stappen als zij voelt dat de raad het een goed plan vindt om steeds meer de samenwerking te zoeken. Er is geen behoefte aan het verzeild raken in allerlei structuurdiscussies. Vanuit de inhoud kijken welke dingen samen gedaan kunnen worden zodat er een krachtig geluid naar de omgeving wordt uitgestraald. Er liggen veel middelen klaar op rijksniveau en Europees niveau, maar hiervoor moeten de krachten wel gebundeld worden. De Drechtsteden zijn blij met Gorinchem want het betekent meer massa.

De heer Roeland vraagt of er een deelnemersbijdrage is verschuldigd voor de samenwerking in Smart Delta.

Portefeuillehouder Melissant antwoordt dat dit nog niet aan de orde is geweest. Zij verwijst naar punt 6 waar wordt gesteld als er wordt meegedaan in de samenwerking met Drechtsteden dan zal wel voor een deel aan het totaal bijgedragen moeten worden. Op enig moment zal hiervoor een budget vrijgemaakt moeten worden, maar de eerste stap is dat de raad aangeeft dat hij dit ziet zitten. Via het gebiedsplatform wordt samengewerkt met de Regio AV en tegelijkertijd wordt toenadering tot de Drechtsteden gezocht. Als de bijdrage niet opgelost kan worden vanuit de budgetten die de raad heeft toegekend dan komt het college terug naar de raad en wordt gekeken of het gezien de inhoudelijke voordelen relevant is om het budget beschikbaar te stellen.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Toezeggingen:

Er zijn geen toezeggingen gedaan.